

Az idei tavaszi erdészeti államvizsgáról.

Közli: *Illés Nándor.*

A vizsgálat határideje április 24.-ére volt kitűzve. Engedélyt kaptak 16-an.

Eredeti, hogy esett el egyik pályázó az engedélytől. Rosszul fejeztem ki magamat: tanulságos. Későn adta be a folyamodását, t. i. csak öt nappal a vizsga előtt és elmulasztá azt megfelelően felszerelni; a mellékleteket azonban elhozta magával, remélvén, hogy most már rövidesen megkapja a kívánt engedelmet.

Igen ám, csakhogy ez nem történhetett meg, mert az indexet egybehasonlítás végett a selmeczi erdészeti akadémiának kell megküldeni, mire idő szükséges. — 8 napot számitanak rá. Az egybehasonlítást pedig szükségessé teszi az, hogy index-hamisítás útján a vizsgára bocsátás kierőszakolható ne legyen.

Akármi legyen azonban a dolog, hivatalos pályára készülő fiatal embernek a hatóság iratát figyelemmel kell elolvasni s annak rendelkezéseit szószerint fogadnia; mert azok mindig nagy gondal állapittatnak meg, s minden legkisebb részük bizonyos okra, tapasztalásra támaszkodik.

Különben maga kárán tanul nemcsak a magyar, de minden fiatal ember. Hagyjuk meg néki a nevelődésnek ezt a módját. Tán annál jobb hivatalnok lesz belőle, mennél drágább áron szerezte tapasztalását.

Az engedélyt nyert vizsgajelöltek valamennyien megjelentek a vizsgára, ami nem mindennapi dolog, mert rendesen akad ember, a ki az ellenség közeledésének hírére már megszalad.

Ad vocem: ellenség. Valahányszor vizsgabiztos voltam, mindig az a rendkívüli „*drukk*“ bántott leginkább, amit a vizsgatevők szenvedtek. Mert szenvedés az és legtöbb esetben ép azt hozza magával, amitől az illető leginkább fél: a bukást.

Egyszer sikerült egyet hamarosan kigyógyitanom. Ám erre ritka az alkalom. Amint leült velem szembe az én emberem, kikelt, vörös ábrázatáról azonnal láttam, hogy belőle okos szót kivenni nagyon nehéz, tán lehetetlen lesz. Pedig amint fülhegygyel hallottam, végig küzdötte a bosnyák okkupációt (az elsőt). Azt a kérdést indéztem tehát hozzá: Igaz-e, hogy ott harczolt Boszniában,

s azután hogy — félt-e a bosnyákoktól? Az első kérdésemre igenel, a másodikra nemmel felelvén, azzal vágtam vissza: „Hát akkor miért fél tőlünk, rosszabbak vagyunk mi a bosnyákoknál!?” Erre jót nevettek a vizsgabiztosok, de maga a jelölt is, s miután egy kis időt engedünk neki, hogy összeszedje magát, szépen vizsgázott.

Hát persze, mikor nem félt a bosnyáktól se!

Azt hiszem, hogy a vizsgaláz a legtöbb embernél a *készülés* helytelenségének következése. Tanulnak az utolsó napig, még pedig minden rendszer, minden terv nélkül.

Az ilyen tanulásnak, kiváltképen ha az úgy sebtiben történik és nincs — mert nem juthat idő — a tanultak megemésztésére, az a következése, hogy az ember úgy érzi, mintha semmi sem ragadt volna meg a fejében. Az utolsó időkben való kapkodás még növeli a *chaost*, minélfogva nem csoda, ha az emberen az ez érzés válik urrá, hogy nem tud semmit, de egyáltalában semmit sem. Hogy az ilyen érzés nem növeli a bátorságot, azon aztán nem lehet csodálkozni.

Aki az akadémián csak a vizsgára tanult, annak a fejében a legkevesebb tudomány ragadt meg. A vizsgára készülésnek pedig voltaképen a tantárgy megismétléséből, nem pedig első tanulásából kellene állani. Aki a tanárt nem követi lépést a tudás megszerzésével, az a későbbi előadásokat nem érti meg, a vizsgára való készülés rövid ideje alatt pedig az ismeretek teljes elsajátítására ideje nincsen. Aki azt képzei, hogy ép ellenkezőleg mindent megtanult, az tévedéséről az államvizsgára való készülés alkalmával győződik meg. No de ez is olyan tapasztalás, mint a fönnebb említett. Ezt is maga kárán szerzi a legtöbb fiatal ember.

Az erdészeti államvizsgára való készülésről nem fog ártani egyszer néhány szót mondani. Részemről azt a következőleg képzelem legjobbnak.

Mindenekelőtt a gyakorlatba lépő fiatal ember szerezzen magának egy nagyobb oktávformájú, ujnyi vastagságú, tiszta papírból összekötött jegyzőkönyvet. Ebbe jegyezzen be mindent, amit lát és tapasztal. Hogy pedig sokat lásson, tartsa nyitva a szemét, ha erdön jár, fülét, ha erdészekkel beszél, vagy azokat beszélni hallja.

Ezek az erdön szerzett adatok később is sokszor jó szolgálatot tesznek.

A vizsgára való készülésre nézve a következőket ajánlom.

Aki érzi járatlanságát a theoriában, t. i. hogy nem tanulta azt meg kellőképen az akadémián, az vegye előbb át egyenkint, még pedig ugyanabban a sorrendben az egyes tantárgyakat, a mely sorrendben azt Selmecezen tanítják. Aki azonban megszerezte magának a kellő alapot, az mindjárt hozzáfoghat a gyakorlati tanuláshoz. Ez pedig abban áll, hogy előveszi az E. L.-ban megjelent vizsgakérdéseket, s azokat megpróbálja megoldani. Az erdő-őri szakvizsgákon feladottakkal kell kezdeni, s csak azok sikeres megoldása után menni át az államvizsgaakra.

A megoldást minden segédkönyv nélkül — legfőlebb az erdészeti segédtablákkal, vagy az erdészeti zsebnaptárral — kell megcsinálni és nem szabad előbb a tankönyvekben és füzetekben fölvilágosításokat szerezni. Ez azért jó, mert az illető mindjárt meglátja, mit tud és mit nem tud a dologról. Ennek az a haszna, hogy e tudatnál fogva sokkal nagyobb figyelemmel fogja a tankönyv arra vonatkozó tanításait elolvasni s elméjében azok jobban is fognak megtapadni. A kérdések megoldása pedig a bírálatban és következtetésben való ügyességet, illetve a theoriának alkalmazásában való jártasságot fogja fejleszteni.

Ha van valaki, a ki a kérdések megoldását felülbírálja, azok nyitjára rásegíti, az a tanulást rendkívül megkönnyíti, sőt biztosítja. Az öregebbek ne sajnálják tudásukat a kezdőkkel közölni, ha néha nem elegendő is az. Mégis csak többet tudnak nála s a biztatás is segítség. Hogy az ilyen dolgok levelezés útján is elvégezhetők, azt csak épen megemlítem; valamint azt is, hogy jó lenne az eddig feltett kérdéseket egybegyűjteni s kiadni.

A folyó évben a következő kérdéseket fogadta el a vizsgáló bizottság.

I. A hazai erdők felujtásánál és telepítésénél már régóta tapasztaljuk, hogy az erdőbirtokosok, illetőleg ezek erdőtisztjei, kiváló előszeretettel tanusítanak az erdei-, fekete- és vörösfenyő iránt, úgy hogy ezek a fanemek mindenfelé már jelentékeny tért hódítottak.

Számolva a fanemek megválasztására vonatkozó tényezőkkel,

adjon vizsgátevő véleményt arra nézve, hogy az említett fanemekkel való erdősítés hazánk mely termőhelyi viszonyai között van és melyek között nincs megokolva?

II. Miben áll a fa tartósságának fontossága? Melyek azok a tényezők, melyek a fa tartósságára befolyást gyakorolnak, s különösen a vágásidőnek minő befolyása van a fa tartósságára?

Az impregnáláson kívül minő módjai vannak a fatartósság fokozásának? miben állanak azok? minden egyes módnak minő előnyei és hátrányai vannak?

III. Valamely uradalom luczfenyő osztályának öt évi fahozama értékesítendő.

Minő értékesítési módot ajánlana a vizsgátevő? Sorolja föl azokat az előnyöket, melyek alapján az ajánlottat a többi fölé helyezi?

IV. Egy vasut-vonal mentén fekvő erdőbirtokból kisajátítandó három kisebb részlet.

Az első részlet egy 6 kat. holdas 110 éves, 0.8 záratu luczfenyves; a második egy 9 kat. holdas 30 éves, teljes záratu luczfenyő-fiatalos, a harmadikat pedig egy 5 kat. holdas, teljesen befejezett 2 éves luczfenyő-erdősítés képezi.

A talaj és termőhelyi viszonyok mind a három részletnél egyenlők s az „Erdészeti Segédtablákban“ közölt luczfenyő terméstartblák IV. termőhelyi jóságának felelnek meg.

Számítsa ki vizsgátevő ennek a három erdőrészletnek az értékét.

A számításhoz szükséges adatokat vegye fel a mi viszonyainknak megfelelően, belátása szerint. —

Az írásbeli kérdésekre adott feleletek eléggé igazolják fennebb kifejezett ama véleményemet, hogy az államvizsgákra való készülés nem történik helyesen. Ehhez járul még a kérdések megoldásában való járatlanság, melynek szemmel látható kifejezése az, hogy nem szentelnek elegendő időt a kérdés lényegének átgondolására. Azt látjuk u. i. rendesen, hogy alighogy leírták a kérdést, azonnal írásba kezdenek és irnak a legtöbbször a kellő okozati sorrend megállapítása és a megfelelő következtetésnek lezármaztatása nélkül, vagyis mielőtt a kérdés megoldásával elkészültek volna.

Többnyire az szokott megtörténni, hogy míg a kérdés egy bizonyos külön esetre vonatkozik, a felelet általános.

Megkísérlem az egyik kérdés tüzetesebb tárgyalását.

Az első kérdés megoldásánál a legtöbb vizsgázó azzal foglalkozott, hogy általában véve mily termőhely felel meg az *erdei-, fekete- és vörösfenyőnek*, s tehát mely helyeken alkalmazható e három fenyőfaj. A kérdés lényege pedig nem az, hanem annak kimutatása, vagy legalább kiemelése, hogy a szóbanforgó három fenyőfajt derűre-borúra alkalmazzák ott is, a hová nem valók vagy a hol más fanem jobban megfelelne az okszerű erdőgazdaság céljának. Nemcsak a kopárokat kellett volna szem előtt tartani, hanem a rendes kezelés alatt levő erdőket is, mert erdősitének a három fanemmel vágásokat is ott, a hol más fanemek sokkal nagyobb haszonnal volnának tenyészthetők.

Általában véve a dolgot, a kérdés megoldásának lényegét az egyik vizsgátevő így fejezte ki: „Az erdei- és feketefenyő tenyésztése oly helyeken indokolt, a hol a talaj termőerejét javítani kell, vagy ahol vízmósások, hegyomlások, kőgörgetegek, csuszamlások keletkezésétől lehet tartani, — minek megakadályozására a két fanem jó szolgálatot tesz, s ezenkívül általában mondva e két fanem akkor és olyan termőhelyeken tenyésztendő, a melyek értékesebb fanemek tenyésztésére nem alkalmasak és csakis ezen termőhelyi jóság iránt oly kevés igényekkel bíró fanemekkel való erdősités által hajthatnak jövedelmet.”

Ez általánosságban véve a dolgot, egészen helyes, csak hogy nem lett volna szabad figyelmen kívül hagyni az erdeifenyőnek sajátképeni termőhelyét sem, — mire egyáltalában nem vetettek ügyet a vizsgátevők, — pedig az tény, hogy ez a fanem aránylag szegény talajon rövid idő alatt szép, értékes és nagy fatömeget nevel. Az 1885. évi kiállítás alkalmával Budapesten 20 m. hosszúságot meghaladó erdeifenyőtörzseket láttunk Liptóból.

Az erdeifenyő sajátképeni termőhelye a hűvösebb felvidéken van; az alsóbbakon nemcsak a fa minősége rosszabb, (bizonyítja a répafenyő elnevezés), de sokat szenved rovarok miatt is, pl. Gödöllő mellett az isaszegi fenyvesben valamennyi fa girbe-gurba, sarlóalaku a *Bouliana* rágása folytán.

Másképp áll a dolog a feketefenyővel, melynek erdőgazdasági

fontossága még a saját őseredeti termőhelyén sem valami kiváló, s melynek legnagyobb érdeme tényleg az, hogy még a pusztá méasztörmeléken is hasznossá tudja tenni magát, s az alvidék melegebb éghajlata alatt kevésbé támadják meg a rovarok, mint testvérét, az erdeifenyőt.

Mentségül szolgáljon vizsgáltevőknek az, hogy a tankönyvek sem különböztetik meg elég élesen a sajátképi termőhelyet a megtelepítés által elfoglalttól. Pl. a morvamenti, dunántuli erdeifenyvesekről nem mondják meg, hogy azokat oda a tölgy helyébe ültették.

Nagyon kiemelték vizsgáltevők a szóbanforgó két fenyő talajjavító képességét. Számoljunk el ezzel a dologgal.

Mely fanemek javítják legjobban a talaját? Az árnyékot tűrők. Mert ezek erős lombozatuak, s annál fogva sok lombot hullatnak és erős árnyékot tartanak. A bükk, a lucz- és a jegenyefenyő tehát a legjobb talajjavítók.

De a tölgy-, erdei- és feketefenyő is fiatal korában erős záródást bír ki, meglehetősen jó árnyékot és sok lombot hullat. Mégis az elsőről nem állítják, hogy talajjavító, csak a másik kettőről.

A magyarázat hamar készen van: a tölgy lombjában sok csersav van, ennél fogva nehezen korhad, nehezen válik humuszszá. Azt azonban senki sem hánytorgatja, hogy az erdei, de kivált a feketefenyő tűi sok gyantát tartalmaznak, az pedig akadályozza a korhadást. A fájáról említik azt. Azt is tudjuk, hogy forró, aszányos talajon a fenyőtűk gyantája egybeforrasztja a tűhulladékot s ezen a gyantás tűkorhadékon semmi mag csírájának gyökere át nem hatol, alatta pedig a föld sovány marad. Példát említettem belőle már e lapok hasábjain a morvamenti homokról. Csibi Lőrincz tanár ur állítása szerint Besztercebánya fölött Salfalván ugyanez tapasztalható egy déli hegyoldalon, hol ha bottal nyul alá az ember, táblákban szedheti föl az összesült tűhulladékot.

Igaz, ez nem mindenütt van így, de a kivételek napvilágra hozzák a lappangó bajokat. Bátran állitható tehát, hogy az erdei- és feketefenyő talajjavító képessége nem oly nagy, mint a milyennek azt hirdetik s hogy jó volna ezt a tant az iskolában is kellő értékére leszállítani.

De hát akkor mi az érdeme a szóbanforgó két fenyőnek? Az, hogy elégülékeny; igen sovány, száraz helyen is metelepíthető és hamar nő. A talaj megvédése tehát hamar bekövetkezik, némi televény képződik s védelme alatt értékesebb, a talaját jobb karban tartó fák is metelepíthetők.

Alsóbb vidékek melegebb fektű kopárain azonban több helyen igen jó eredményt értek el a virágos körissel s a molyhos tölgygyel is. Ezek fája többet ér s még sem beszél róluk senki sem. Hja, a virágos körisről tudjuk, hogy nagy fává nem nő, de a molyhos tölgy sem. Azt azonban nem akarjuk figyelemre méltatni, hogy a mi molyhos tölgyet ismerünk, az mind elvénhedt tuskókról eredt fa, elcsigázva ismételt levágás és legeltetés által s hogy a többi tölgy is alacsony és törpe marad, ha egyáltalában megél az oly sovány és sekély talajon, mint ahol a molyhos tölgy előfordulni szokott.

Az erdei- és feketefenyőnek kiváló használhatóságát a futóhomok megkötésére szintén erősen szokták hangoztatni fiatal embereink. Pedig tény az, hogy futásban lévő homokon ezekkel a fenyőkkel nem boldogultak. Nem türték a szél által hajtott homok verését. Kallina gödöllői m. kir. főerdőmester kosarakba való fogás által akart segíteni e bajon; később azonban felhagyott vele. Csak a begyepesedett homokon van helye az erdei- s illetve még jobban a feketefenyőnek, mert abban az ákáczesemete meg nem él, amazok pedig igen. Ákác számára fel kell töretni a gyepet s egy-két esztendeig porhanyítani (mezőgazdaságilag használni), míg a két fenyőt közvetlenül a gyep közé vágott gödörbe, illetve lyukba lehet ültetni. Minthogy azonban az ilyen helyeken többnyire a tölgy is jól megél, kérdés, nem érdemesebb-e azt oda ültetni?

Az előadottakból látható, hogy fiatal embereink vagy téves tanokat vettek fel magukba, vagy kapkodtak össze, vagy csak egyes tényekre emlékeztén vissza, melyek figyelmüket inkább megragadták, fejtik meg vagy jobban mondva kísértik megfejtetni a feltett kérdéseket.

A fönnebb javasolt tanulási mód mellett az írásbeli kérdések megfejtésének gyakorlatában is nagyot fognak haladni az erdészeti államvizsgára készülők, de nem mulaszthatom el — okulva az ideí

államvizsga alkalmával ismételve a szerzett tapasztaláson — nem ajánlhatom nekik eléggé azt, hogy

1. mindig féltötretű papiroson fogalmazzanak, úgy hogy az üresen hagyott félen az igazításokat és betoldásokat megcsinálhassák;

2. hogy előbb jól átgondolják a kérdést, keressék annak lényegét s a megoldás csattanóját (pointjét) kellőképen kiemeljék.

A szóbeli vizsgánál pedig ne képzeljék azt, hogy ellenséggel állanak szemben; mert részemről mindig azt tapasztaltam, hogy valamennyi vizsgabiztos örömét lelte az oly fiatal emberen, aki kérdéseire okosan meg tudott felelni, s hogy a gyakorlat embere tudja, mit követelhet a kezdőtől.

A mi a vizsga eredményét illeti, azzal kiváltképen a vizsgátevők lehetnek megelégedve, minthogy egyikük sem bukott meg. Bizonyára páratlan eset a magyar erdészeti államvizsgák történetében. Az eredmény különben a következő volt:

jeles --- --- 1 = 6⁰/₀

jó --- --- 4 = 25⁰/₀

kielégítő --- 11 = 69⁰/₀

Összesen --- 16 100⁰/₀

Hivatalos közlemények.

I.

Pályázat erdészeti ösztöndíjra.

Az országos erdészeti egyesület „Bedő Albert alapványá”-ból pályázatot hirdet egy 300 frtos évi ösztöndíjra.

Az ösztöndíj az országos erdészeti egyesület tagsági kötelékében álló magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek olyan szegénysorsu, szorgalmas és jó előmenetelű fia számára alapított, kik az erdészeti pályára készülnek s szaktanulmányaikat a selmeczi m. kir. erdőakadémián szándékoznak végezni.

A kiírt pályázatban tehát résztvehet minden erdészeti pályára készülő, középiskolákat végzett, vagy a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozó ifju, ha 1. kimutatja, hogy atyja, mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt, erdészeti szolgálatában